

Bitter aften med Aleksandra Kollontaj ved et bord på Gråbrødretorv

Af JAN STAGE

BLANDT disse stemmer, man altid hører en sommeraften på Københavns torve, var der forleden en, der lød lidt anderledes, lidt dybere måske end de fleste pigestemmer og i hvert fald meget sluttigt brugt.

Min ven og jeg satte os hen til stemmen, der strømmede ud fra en dame sidst i tyverne og hen over os. Sammen med aftenvarmen gjorde den os apatiske, men vi var fortsat ved godt mod.

Damen var rødstrømpe, en omstændighed, der næppe havde skabt et modsætningsforhold mellem os, hvis det ikke var, fordi min ven lige har skrevet en artikel, der har gjort rødstrømperne aldeles misfornøjede.

Nu skulle vi – først og fremmest artiklens forfatter – stå til regnskab ansigt til ansigt med Historien, Klassekampen og Retfærdigheden.

Min ven er imidlertid til daglig beatarmelder og miljøskribent, som det hedder, og han er vant til at omgås disse fine begreber med en sorgløs munterhed.

Dertil kommer, at han er hårdt prøvet i sit privatliv, hvor hans kones rødstrømpeperiode har kastet ham ud i adskillige ubehagelige situationer. I sene natte timer har han således måttet vandre omkring i Københavns gader, medens militante søstre holdt møde i hjemmet, spillede hans plader, skrev på hans skrivemaskine og opflammede hans kone til trods og rebellion.

Han var derfor ikke særligt veludrustet for en søsterlig overfusning, og jeg, der er ved at blive en halvgammel liberal, med

mindre jeg er sur eller har læst Gelius Lund eller politisk krevy, var næppe den bedste tredjemand i debatten.

MIN vens artikel var ikke alene perfid og ukorrekt, fastslog damen med jumbo-stemmen, den var også sjofel og reaktionær, og den var naturligvis også typisk for et blad, hvor der kun er ganske få kvinder ansat, og som derfor i bund og grund er bagstræberisk og kønsfascistisk.

Han sagde godmodigt "tja", og jeg sagde "nå", og så tog vi store slurke af en trøstende gin-tonic, men hun fortsatte med et krav om spalteplass. Vi kunne da i det mindste stille spalter til rådighed for Bevægelsen (ordet skred pompøst frem over hendes læber ledsaget af pauker og trompeter), nu hvor vi ikke selv kunne skrive anstændigt om rødstrømpernes søsterskab.

Dette krav var næppe blevet fremsat, førend min ven begik aftenens første letsindighed og lodrette provokation. Han svarede nemlig, at det var ham en pine at læse rødstrømpernes sludder, og at de skrev som en brækket arm. Jeg skal indrømme, at jeg heller ikke bliver høj på deres selvhøjtidelige barok-stil, men problemets alvor og omfang taget i betragtning, læser jeg søsterskribenterne, hvor de end optræder.

Jeg sluttede mig dog til min ven. Jaget af kvindesagen søgte vi tilflugt på nogle virile bastioner "for men only", og derfra fortsatte vi en ryggesløs hån- og had-kampagne mod vor bordfælle.

© Tegning: PETER LAUTROP

NU SVINGEDE stemmen over mod mig. Min ven var trods alt sød, sagde damen, men jeg var et dumt svin, og hun overvejede faktisk og her på stedet at opsiges sit abonnement. Hun kunne endvidere informere mig om, at der var mange, der mente som hun.

Denne trusel fik mig ulykkelig til at tabe enhver proportionsans. Jeg svarede, at jeg syntes,

hun skulle tage skridtet fuldtud. Hvis blot hun og alle hendes medsøstre samt dem nede på den Socialistiske Højskole og de agterudsejlede V-Seres brigade plus dagens marxister-leninister ville indtage samme standpunkt som Per Hækkerup, der aldrig læser Information, ville tilværelsen tage sig noget lysere ud for journalisterne på dette blad. Så kunne vi leve i overensstemmelse

med, hvad vi virkeligt er: borgerligt-liberale personer, nogle med lidt flere progressive ideer end andre, og så ville vi blive fri for ustandseligt at blive opfattet som talerør for en eller anden frontorganisation, der endog har vanskeligt ved at definere sig selv.

Udfordringen var ikke til at tage fejl af. Jeg bedyrede ganske vist, at dette var min strengt

personlige mening, som det overvejende flertal på bladets redaktion ikke delte, men damen følte sig boosted langt ud i raseriets univers. Hun var godt klar over min fortid, oplyste hun ildevarslende. Hvor min ven blot var slap, omend sød og rar, så var jeg en overløber og klart reaktionær.

HUN valgte at tale hen over mig til en kønsfælle ved samme bord. Det blev til en lang redogørelse for Bevægelsen, noget om at gå sammen fra et punkt til et andet, om muligt med hinanden i hånden. Noget om at være sød og hjælpsom.

Så var det min ven sagde, han syntes, hun skulle tage i spejderlejr og blive blåmejsfører. Det, hun sad og sagde, var intet andet end noget borgerligt vrøvl. Hun replicerede med at intonere ouverturen til Klassekampen. Det var os, der var borgerlige, sagde hun. Vi havde aldrig stået på en arbejdsplads, og derudover havde vi aldrig læst noget om kvindesagen.

Vi havde læst Hanne Reintoft begge to, forsvarede vi os, men det var ikke lige sagen. Havde vi måske læst Kollontaj? Aleksandra Kollontaj? Se, hos denne russiske kvindeanarkist og senere Sovjet-ambassadør i Stockholm stod det skrevet, og så fik vi Kollontaj til endnu et stykke ind i natten.

Havde vi været ved godt mod, da vi satte os, så var vi nu mismodige, og ovenstående er faktisk skrevet i erindringen om dette mismod, der er typisk for de situationer, der opstår, når en tidens Kollontaj skal forsvare sig i dette samfund.